

hierdoor aangetaste pupariën bedroeg slechts een paar stuks.

De onder 2 tot 4 genoemde sluipwespen zijn dus hyperparasieten.

De vraag doet zich voor, wanneer de infectie van verschillende der hierboven onder I tot IV genoemde hyperparasieten tot stand komt. *Hemiteles castaneus* kwam uit *Meteorus*, uit *Banchus* en uit *Panzeria* te voorschijn. Zou nu het *Hemiteles* ♀ de *Panolis*-rups infecteeren, om aldus den parasiet daarin te bereiken, dan wel de parasitische larven n a d a t dezen de *Panolis*-rups verlaten hebben? Ik zou het laatste nog niet zoo onwaarschijnlijk vinden.

Microcryptus arrogans, die „lijfparasiet” van *Meteorus albiditarsus* schijnt te zijn, kwam in klein aantal ook uit *Banchus femoralis* en in één ex. uit eene pop van *Panolis* zelve; de laatstgenoemde zou wellicht geïnfecteerd geweest kunnen zijn. Anders zou deze *Microcryptus*, overigens hyperparasiet, ook als gewone parasiet kunnen leven.

Men ziet, de oplossing van enkele vragen doet nieuwe vragen ontstaan; ter beantwoording daarvan zij aan latere waarnemers de boven aangegeven methode, om het materiaal individueel gescheiden te houden, aanbevolen.

Schovenhorst, Putten (G.), Maart '21. J. TH. OUDEMANS.

Nieuwe vondsten voor de Nederlandsche Coleopterenfauna XXXIV.

43. *Elaphrus cupreus* DFTS. Bij Denekamp, Juni, werd door den heer C. J. DIXON een exemplaar gevangen, dat over de geheele bovenzijde diepzwart is, eenigszins lakglanzig; slechts op de omgeslagen zijden van halsschild en dekschilden, op de geheele onderzijde en op het voorste gedeelte van den kop is de bronskleur nog overgebleven. Met mijn dank werd het exemplaar voor mijne collectie bestemd.

90. *Bembidion lunatum* DFTS. De meeste exemplaren van de zeekust behooren tot de a. *Koltzei* P. MEYER, bij welke de dekschilden op het voorste $\frac{2}{3}$ gedeelte donker roodbruin zijn, met groen metallischen schijn; onuitgekleurde exemplaren (*pallidum* DALLA TORRE) komen ook veel voor. Typische

exemplaren, met grootendeels donker metaalglanzig-groene dekschilden, zag ik uit Zeeburg en Termunten aan den Dollart. Ook komt de soort in Limburg voor.

1020^{quat.} *Bledius vilis* MÄKLIN. Deze, welke door de auteurs als synoniem met *pallipes* ER., ? GRAV. beschouwd werd, is door KÜNNEMANN en HUBENTHAL als goede soort herkend. Zij werd, in groot aantal, bij Denekamp, Mei en Juni, door meerdere Coleopterologen verzameld.

De soort is opvallend grooter ($4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{3}$ mm.), plomper en veel langer dan *pallipes* ($3\frac{2}{3}$ —4 mm.). Terwijl bij *pallipes* de beharing, vooral op de dekschilden, grijs, vrij dicht, zeer kort en fijn is, is deze bij *vilis* langer, ruwer en meer goudgeelachtig. Kop tamelijk fijn gechagrineerd; bovenlip, evenals bij *pallipes*, flauw uitgerand, niet tweelobbig. Halschild naar verhouding iets breder, ongeveer even breed als -, bij *pallipes* iets smaller dan de dekschilden: naar voren weinig of niet afgerond-versmald, naar de basis duidelijk versmald en voor de achterhoeken iets meer uitgebogen; tamelijk dof; duidelijk gechagrineerd en iets grover bestippeld. Dekschilden de helft langer dan het halschild, glanzig, krachtiger en iets minder dicht bestippeld dan bij *pallipes*. Sprietten donker; het eerste lid en ook de pooten geel; het 2^e en 3^e sprietlid aan den wortel iets lichter gekleurd dan de rest der sprietten. Achterlijf tamelijk glanzig.

1051ter. *Trogophloeus Schneideri* GANGLB. ¹⁾ Dr. D. MAC GILLAVRY ving deze soort bij Woensdrecht, op de Scheldeschorren, Juni. Met mijn dank werd het exemplaar voor mijne collectie bestemd. Op het eiland Borkum werd deze soort op de begroeide Wadde ontdekt; zij verbergt zich gaarne in reten en onder stukken zeelei, die door het uitdrogen van den bodem afgebladderd zijn. Zij zijn moeilijk te verzamelen en worden gemakkelijk defect; de aspirator zou hierbij goeden dienst kunnen doen. Ook werd zij in Engeland gevangen, waar zij in de gangen van *Bledius* leeft.

¹⁾ Behalve nog een aantal minder algemeene of zeldzame soorten, welke reeds vroeger vermeld zijn, werden nog in aantal, op de schorren bij Bergen-op-Zoom verzameld: *Cilleus lateralis* SAM. en *Heteroceris maritimus* GUÉRIN (= *burchanensis* O. SCHNEID.). Ook een ♀ van de zeldzame *Acupalpus elegans* DEJ. werd bij Bergen-op-Zoom gevangen.

1078. *Phloeonomus pusillus* GRAV. Terwijl bij het type de dekschilden zeer fijn en verspreid, nagenoeg uitgewischt, bestippeld zijn, zijn zij bij a. *punctipennis* THOMS. opvallend duidelijk bestippeld. Ik zag exemplaren uit Den Haag, Arnhem, Winterswijk, Valkenburg en Epen (L.), Juni, Sept.

1205. *Necrophorus humator* F. Van den heer P. VAN DER WIEL ontving ik, met mijn dank, een exemplaar met eene roode middelvlek, achter op den kop; Hilversum.

1249ter. *Agathidium mandibulare* ST. Door de vriendelijkheid van Pater F. RÜSCHKAMP S. J. ontving ik een exemplaar uit Valkenburg (L.), Aug., aan schimmelige iepenschors gevangen.

1330. *Saprinus rugifrons* PAYK. Bij een exemplaar uit Noordwijk, met mijn dank van den heer P. VAN DER WIEL ontvangen, zet zich de buitenste der 4 rugstrepen op de dekschilden een eind verder dan gewoonlijk voort, als eene rij stippeltjes, waardoor de sculptuur eenigermate aan die van *S. metallicus* HERBST herinnert, maar overigens is zij van deze soort duidelijk onderscheiden. Is dit wellicht een hybridevorm van de beide hier genoemde soorten?

1439. *Pocadius ferrugineus* F. Bij a. *adustus* REITT. zijn de dekschilden aan het uiteinde zwart; bij Den Haag en Loosduinen.

1499bis. *Atomaria impressa* ER. De heer P. VAN DER WIEL ving van deze soort (nieuw voor de fauna), bij Houthem (L.), Mei, een totaal pekzwart exemplaar (behalve de sprieten en pooten). Op de dekschilden bemerkt men nog slechts, langs den zijrand en naar het uiteinde, iets van de roodbruine tint, welke bij het type aldaar over de geheele oppervlakte voorhanden is; ook zijn bij het type de kop en het halsschild donkerder dan de dekschilden gekleurd. Deze donkere vorm, welke bij geen enkele auteur vermeld wordt, noem ik *Vanderwieli nov. ab.*; het werd, met mijn dank, voor mijne collectie bestemd.

Volgens REITTER komt deze soort bij hoog water, in aanspoelsel van rivieren voor.

2329bis. *Rhagium inquisitor* L. (*indagator* F.). De heer H. J. KLAASSEN ving een exemplaar bij Delden, Mei; met mijn dank werd het voor mijne collectie bestemd.

2594. *Phyllotreta tetrastigma* COMOLLI. Met mijn dank

ontving ik voor eenige jaren, van den heer H. J. H. LATIERS, een typisch exemplaar uit Kerkrade, Juni.

2764. *Phyllobius oblongus* F. GERHARDT beschrijft een vorm *mandibularis*, waar de voorkaken ongewoon lang zijn, ver uitstekend, sterk naar binnen gekromd en van een krachtigen, naar binnen gericht tand voorzien zijn. Ik bezit een exemplaar uit Rotterdam, voor vele jaren van den heer C. J. DIXON ontvangen, waar alleen de linker voorzaak aldus abnormaal is. De eerste indruk is, dat wij hier te doen hebben met een z.g. valsche kaak (zie: *Coleoptera Neerlandica* II, blz. 540), ofschoon het mij voorkomt, dat het hier een abnormaal ontwikkelde, imaginale voorzaak geldt. De vorm *mandibularis* kan, als zijnde eene monstruositeit, geen aanspraak maken op var. of ab.

2781. *Alophus triguttatus* F. (*cordiger* SULZ., *obsoletus* REITT.). Volgens REITTER's *Fauna Germanica* V is het halsschild van langwerpige, haarvormige, overdwars geplaatste, of onduidelijke schubjes voorzien en bovendien met gewone, in de breedte gerichte, haren bezet. Halsschild bij het ♂ even lang als breed, bij het ♀ zwak verbreed; doorgaans fijn en dicht, gelijkmatig bestippeld. Snuit slechts met eene flauw aangeduide middelgroef. Bij de var. *van* SCHRANK (*triguttatus* auct.), welke door REITTER uit oostelijk Duitschland en een deel van Oostenrijk opgegeven wordt, is het halsschild bij het ♂ niet, of slechts weinig breder dan lang, bij het ♀ breder; overal fijn-, naar de zijden toe iets rimpelig bestippeld en in de stippels met korte, meer verbreedde, meestal metaalglanzige schubjes, daartusschen zonder of slechts met weinig duidelijke, neerliggende haartjes bezet; snuit gewelfd, in den regel met eene zeer duidelijke middelgroef; dekschilden meestal met twee lichter beschubde, schuine vlekken, van welke de achterste tot aan den naad reikt. Exemplaren, die aan de beschrijving van var. *van* SCHRANK beantwoorden, zijn ook uit ons land bekend. Bij een exemplaar, uit aanspoelsel van de Maas (Steyl in Limb., April), zijn de kortere, meer rondachtig-ovale schubjes op het halsschild eenigszins metaalglanzig en de, in de breedte gerichte, haren veel dunner bezaaid; ook is de gewelfde snuit in de lengte duidelijker gegroefd; bovendien zijn de

lichte vlekken op de dekschilden scherp aangeduid. Het komt mij voor, dat *van* SCHRK. eerder als synoniem, dan als eene var. beschouwd moet worden, daar ook overgangsvormen bekend zijn; de middelgroef op den snuit is nu eens meer, dan eens minder scherp aangeduid. Bij het ♂ van de soort zijn de tusschenruimten op de dekschilden soms wat meer gewelfd.

In eene vroegere studie van REITTER werden twee soorten onderscheiden, n.l. *A. obsoletus* REITT. met haarvormige schubjes op het midden van het halsschild en *A. triguttatus* F., bij welke die schubjes rond zijn. Eerstgenoemde is in Nederland algemeen. Van de tweede vind ik opgaven uit Engeland, België, Oostenrijk en Hongarije. Ook in Nederland komen hiervan exemplaren voor met meer ovale, hier en daar meer rondachtige, schubjes op het midden van het halsschild. Beiden moeten tot eene en dezelfde soort gerekend worden.

De *a. Weberi* PENECKE is eene kleine, smallere vorm, bij welke het halsschild geen duidelijke langsgroef of sleuf vertoont; de voorrand is in het midden sterker uitgebogen; de dekschilden zijn langer bij het ♂ en aan de uitgerande basis ternauwernood breeder dan het halsschild; een klein exemplaar, dat volkomen hieraan beantwoordt, werd ook bij Steyl in Limburg gevangen; het groefje op het halsschild ontbreekt hier geheel. Bij *a. subcarinatus* REITT. bevindt zich eene scherpe middelkiel op het halsschild, welke tot over het midden, tot aan het dorsale groefje reikt; bij den Haag en Steyl (Limb.). De *a. uniformis* REITT. heeft gelijkmatig grauw beschubde dekschilden zonder lichte vlekken (bij Maastricht); bij een exemplaar uit Leiden ontbreken de voorste lichte vlekken totaal; bij een uit Kralingen (DIXON) alleen de achterste vlek. De soort blijkt dus zeer veranderlijk te zijn.

2836ter. *Liparus glabrirostris* KÜST. (*carinaerostris* KÜST.) (zie: Col. Neerl. II, blz. 616, noot 1)). Van Pater F. RÜSCHKAMP S. J. ontving ik, met mijn dank, een exemplaar met de etiket: WASMANN, Blijenbeek (Limb.), 7, 1881. Volstrekte zekerheid, dat deze soort aldaar gevangen is, heb ik niet; etiket-verwisseling is niet geheel uitgesloten, daar het exemplaar in de coll. WASMANN tusschen een aantal exem-

plaren uit Voralberg stond. Deze soort en *L. germanus* L. werden wel eens met elkaar verwisseld; zoo is ook de beschrijving van *carinaerostris* GYLL. (nec KÜSTER) in l.c. als vorm van *germanus* niet juist, daar zij doelt op de hier als nieuw vermelde soort uit (?)Nederland; *carinaerostris* GYLL., nec KÜST. is synoniem met *germanus*, geen afwijking ervan. Uit Westfalen wordt *carinaerostris* KÜST. (wanneer het niet *carinaerostris* GYLL. = *germanus* L. zou zijn) opgegeven, waar zij langs de Ruhr, tegen den avond, op *Petasites officinalis* MNCH. zou voorkomen; hetzelfde ook bij Tilff in België (l.c. noot 1)).

Beide soorten zijn aldus te onderscheiden:

— Basis der dekschilden recht afgesneden, de schouders niet hoekig uitstekende. Halsschild aan de zijden tot aan de basis geel behaard, zonder beharing daartusschen aan de basis. Grooter en slanker dan *germanus*. Lengte 17—21 mm. *glabrirostris* KÜST. 1)

— Basis der dekschilden, te zamen, flauw uitgerand, de schouderhoeken stomp uitpuilende. Halsschild aan de basis met volledig geel behaarden rand, of slechts in het midden kort onderbroken. Deze soort is korter en meer gedrongen en reeds daardoor op het eerste gezicht te herkennen *germanus* L.

2936bis. *Gymnetron squamicolle* REITT. (*beccabungae* GERH., non L. et BRIS.). Eene van *G. beccabungae* L. duidelijk te onderscheiden soort, wat door KÜNNEMANN (in: Entom. Blätt. 14 Jahrg. 1918) in eene studie „zu *Gymnetron beccabungae* L. und *squamicolle* REITT.” duidelijk uiteengezet wordt. Volgens HUBENTHAL is *squamicolle* REITT. synoniem met *beccabungae* L., GERM., SCHÖNH en zou *G. beccabungae* REITT. en in Cat. Col. Eur. 1906 wederom *veronicae* GERM. moeten heeten, wat m.i. eene onjuiste opvatting is. Dat *squamicolle* REITT. zou duiden op volmaakt zuivere exemplaren van *beccabungae* L., is niet aannemelijk; onder de honderden,

1) Vreemd is het, wat REITTER in zijne Fauna Germanica V zegt van *L. germanus* L. „Vorzüglich in Gebirgsgegenden” en van *L. glabrirostris* KÜST. „Unsere häufigste Art, aber nicht gemein”. Eerstgenoemde is in Limburg niet zeldzaam en werd o. a. in aanspoelsel van de Maas (Steyl), in groot aantal, aangetroffen; ook geheel roode (imature!) exemplaren.

versch uitgekropen, exemplaren van *beccabungae*, die ik zag, was geen enkele die aan *squamicolle* beantwoordt.

G. squamicolle zag ik uit Velp, Winterswijk, Ommen en den Bosch.

Het onderscheid is aldus:

- De zijden en veelal ook de basis van het halsschild dicht wit of geelachtig-wit beschubd; de schubjes zijn langwerpig of wigvormig en niet bijzonder dicht aanengesloten; tusschen de schubjes staan, in grooter aantal, overdwars liggende haren. Tusschenruimten der stippellijnen op de dekschilden met aanliggende en bovendien met, weliswaar sterk gebogene, maar toch nog duidelijk opgerichte haartjes bezet, die vooral op het afhellende uiteinde, ook bij oude exemplaren, duidelijk te herkennen zijn. Zie verder Col. Neerl. II, 656, 61, 2 *beccabungae* L.
- Het geheele halsschild, bij goed geconserveerde exemplaren, uiterst dicht wit of geelachtig-wit beschubd; de schubjes zijn nagenoeg cirkelrond en sluiten zeer dicht aaneen; daartusschen verspreide, overdwars liggende, haren. Dekschilden slechts met kortere, aanliggende haartjes bezet, rood; de basis, de zijden en de naad zwart (de roode kleur der dekschilden is, zooals ook GERHARDT aangeeft, verder uitgebreid dan bij *beccabungae*); overigens zwart; funiculus der sprieten en de pooten rood; de tarsen en ook de dijen, meer of minder uitgebreid, zwart. Er zouden ook bijna geheel zwarte exemplaren, met nog een klein rood vlekje op de dekschilden, bekend zijn. Ook komen, volgens KÜNNEMANN, exemplaren voor met roode tarsen. Lengte 2 mm. *squamicolle* REITT.

Den Haag.

ED. EVERTS.

Adreswijziging.

H. SCHMITZ, S. J., is van Hofgartenstrasse 9, Bonn, verhuisd naar Bonner Talweg 4, Bonn.
